

Terminologi Administrative enheter - Norges maritime grenser

Utarbeidet av: Kartverket landdivisjonen

Dato oppdatert: 8.1.2014, Carina Jøntvedt

Kilder: Begrepene baserer seg i hovedsak på Havrettskonvensjonen av 1982 og norske lover og forskrifter. Både begreper og definisjoner er gjennomgått og godkjent av UD ved Kristian Jervell og Yngve Olsen Hvoslef.

	Norsk			Engelsk			Definisjon av virkeområdet	Lovreferanse	Merknad
	Helt navn	Alternativ kortform	Forkortelse	Helt navn	Alternativ kortform	Forkortelse			
Grenselinjer	Norges maritime grenser	maritime grenser		Norwegian Maritime Boundaries	Maritime Boundaries		grenser og soner i havområder som inngår i Norges lover og forskrifter		Samlebetegnelse for grenser i havområdene ved Kongeriket Norge og Norges biland.
	Norges grunnlinje	grunnlinje	GL	Norwegian Baseline	Baseline	BL	rette linjestykker trukket opp mellom punkter på de ytterste nes og skjær som stikker opp over havet ved lavvann (fjære sjø)	FOR-2002-06-14-625 FOR-2005-02-25-174 FOR-2002-08-30-943 FNs Havrettskonvensjon av 10. desember 1982	Grunnlinjebegrepet blir både benyttet i entallsform og flertallsform. Mellom grunnlinjepunktene er det grunnlinjer (flert.) som til sammen danner en stats grunnlinje (ent.).
	1 nautisk mil		1 nm	1 Nautical Mile		1 NM	maritim grense beregnet 1 nm (1852 m) utenfor og parallelt med grunnlinjen ved Fastlands-Norge	LOV-2008-06-27-71 LOV-2005-06-17-101	Gjelder plan- og bygningsloven og matrikkellova. Virkeområdene dekker hele Fastlands-Norge ut til én nautisk mil utenfor grunnlinjen.
	4 nautiske mil		4 nm	4 Nautical Miles		4 NM	maritim grense beregnet 4 nm (7408 m) utenfor og parallelt med grunnlinjen ved Fastlands-Norge	FOR-2004-12-22-1878	Linjen er beregnet på bakgrunn av forskrifter knyttet til fiskeribestemmelser. Etter ønske fra Kystvakten. Gammel territorialgrense som var på 4 nm, samsvarer med denne grensen der grunnlinjen ikke ble endret i 2002.
	6 nautiske mil		6 nm	6 Nautical Miles		6 NM	maritim grense beregnet 6 nm (11 112 m) utenfor og parallelt med grunnlinjen ved Fastlands-Norge	FOR-2004-12-22-1878	Linjen er beregnet på bakgrunn av forskrift knyttet til fiskeribestemmelser. Etter ønske fra Kystvakten.
	10 nautiske mil		10 nm	10 Nautical Miles		10 NM	maritim grense beregnet 10 nm (18 520 m) utenfor og parallelt med grunnlinjen ved Fastlands-Norge	FOR-2004-12-22-1878	Linjen er beregnet på bakgrunn av forskrift knyttet til fiskeribestemmelser. Etter ønske fra Kystvakten. Eldre fiskerigrense som var på 10 nm, samsvarer med denne grensen der grunnlinjen ikke ble endret i 2002.
	territorialgrense 12 nautiske mil	territorialgrense	12 nm	Outer Limit of Territorial Waters 12 Nautical Miles	Outer Limit of Territorial Waters	12 NM	avgrensning i havet av statens suverenitetsområde, beregnet 12 nm (22 224 m) utenfor og parallelt med grunnlinjen	LOV-2003-06-27-57 FNs Havrettskonvensjon av 10. desember 1982	Ytre bergensningslinje for territorialfarvann og sjøterritorium. Innenfor territorialgrensen har staten full suverenitet.
	yttergrense for tilstøtende sone 24 nautiske mil	yttergrense for tilstøtende sone	24 nm	Outer Limit of Contiguous Zone 24 Nautical Miles	Outer Limit of Contiguous Zone	24 NM	ytre bergensningslinje i hav, beregnet 24 nm (44 448 m) utenfor og parallelt med grunnlinjen ved Fastlands-Norge, og som avgrenser tilstøtende sone	LOV-2003-06-27-57 FNs Havrettskonvensjon av 10. desember 1982	I tillegg til de lover og forskrifter som gjelder i den økonomiske sonen, har kyststaten mulighet til utvidet kontroll innenfor dette området.
	200 nautiske mil		200 nm	200 Nautical Miles		200 NM	ytre bergensningslinje i hav, beregnet 200 nm (370 400 m) utenfor og parallelt med grunnlinjen ved Fastlands-Norge, Svalbard og Jan Mayen	LOV-1976-12-17-91 FOR-1976-12-17-15 FOR-1977-06-03-6 FOR-1980-05-23-4 FNs Havrettskonvensjon av 10. desember 1982	Støter mot avtalt avgrensingslinje der det er mindre enn 400 nautiske mil til annen stats grunnlinje. Avgrenser Norges økonomiske sone, fiskevernsonen ved Svalbard og fiskerisonen ved Jan Mayen. Blir også brukt for å avgrense DSO. I den økonomiske sonen har ikke kyststaten suverenitet, men derimot suverene rettigheter over naturressursene i og på havbunnen, og i havområdene over. Fiskerisonen og fiskevernsonen er opprettet med hjemmel i den økonomiske soneloven.
	yttergrense for nasjonalitet X økonomisk sone 200 nautiske mil	grense for nasjonalitet X økonomisk sone	200 nm	Outer Limit of Exclusive Economic Zone for country X 200 Nautical Miles	Limit of Exclusive Economic Zone for country X	EEZ int.kode 200 NM	en del av ytre bergensningslinje for annen stats økonomiske sone, beregnet 200 nm (370 400 m) fra annen stats grunnlinje	FNs Havrettskonvensjon av 10. desember 1982	Brukes hvis flaten for annen stats økonomiske sone ikke er definert. Er den det kan 200 nautiske mil brukes. Grense for andre staters økonomiske soner kan brukes som et samlebegrep, for eksempel i tegnforklaring.
		Samlebegrep: yttergrense for andre staters økonomiske soner 200 nautiske mil		Samlebegrep: Outer Limit of Exclusive Economic Zone for Other Countries 200 Nautical Miles					
		Samlebegrep: grense for andre staters økonomiske soner							
		Hvis flaten er definert: 200 nautiske mil							
yttergrense for kontinentalsokkel	sokkelgrense		Outer limit of the Continental Shelf	Continental Shelf Limit	CS	dokumentert og godkjent ytre bergensningslinje for den undersjøiske forlengelsen av landmassen ut til de store havdyp	FNs Havrettskonvensjon av 10. desember 1982	Jurisdiksjon over sokkel utenfor 200 nm forutsetter at kyststaten har framlagt krav på sokkel og fått dette godkjent av FN's Commission on the Limits of the Continental Shelf (CLCS). Yttergrensen skal enten ikke overskride 350 nm fra grunnlinjen, eller ikke overskride 100 nm fra en bunndybde/isobat på 2500 meter.	
avtalt avgrensingslinje	avgrensingslinje		Agreed Delimitation Line	Delimitation Line		avtalt avgrensingslinje til havs basert på folkerettslig bindende avtale	FNs Havrettskonvensjon av 10. desember 1982	Merknad: Avtalt avgrensingslinje vil normalt gjelde alle aktuelle former for kyststatsjurisdiksjon. Detaljene vil framgå av den aktuelle avgrensingsavtale.	I praksis fungerer grensen som en avgrensning av statenes maritime soner.

	Norsk			Engelsk			Definisjon av virkeområdet	Lovreferanse	Merknad
	Helt navn	Alternativ kortform	Forkortelse	Helt navn	Alternativ kortform	Forkortelse			
	avtalt avgrensingslinje for kontinentalsokkel	avgrensingslinje for sokkel		Agreed Delimitation Line of the Continental Shelf			avtalt og ratifisert grenselinje for den undersjøiske forlengelsen av landmassen ut til de store havdyp der flere enn én stat kan framlegge dokumentasjon utenfor 200 nm fra noen stats grunnlinje		Jurisdiksjon over sokkel utenfor 200 nm forutsetter at kyststaten har framlagt krav på sokkel og fått dette godkjent av FNs Commission on the Limits of the Continental Shelf (CLCS). Norsk sokkel regnes kun ut til avtalt avgrensingslinje for kontinentalsokkel mellom Norge, Island og Færøyene (Danmark), selv om grensen ikke trår i kraft før en av de andre statene framlegger krav.
Soner og lovområder	Kongeriket Norge			Kingdom of Norway			alle norske landområder på den nordlige halvkule, det vil si Fastlands-Norge, Svalbard og Jan Mayen	LOV-1814-05-17 LOV-1930-02-27-2 LOV-1925-07-17-11	
	Norges biland			Norway Dependent Territory			alle norske landområder på den sydlige halvkule som er underlagt norsk statshøyhet, men som ikke er en del av Kongeriket Norge, det vil si Bouvetøya, Dronning Maud Land og Peter I Øy	LOV-1930-02-27-3	Norge har ikke gitt avkall på suverenitetskravene til Dronning Maud Land og Peter I Øy, men alle krav er lagt på vent som følge av Antarktistraktaten av 1. desember 1959. Bouvetøya med tilleggende havområder ligger utenfor Antarktistraktatens virkeområde, som omfatter alle is- og landområder syd for den 60. breddegrad.
	Svalbard-firkanten/ Svalbard-boksen	Svalbard		Svalbard Archipelago	Svalbard		Bjørnøya, Spitsbergen, Nordaustlandet, Barentsøya, Edgeøya, Kong Karls Land, Hopen, Prins Karls Forland og alle andre øyer, holmer og skjær mellom 10° og 35° lengde øst for Greenwich og mellom 74° og 81° nordlig bredde	Svalbardtraktaten undertegnet 9. februar 1920 i Paris	Svalbardtraktaten definerer alle øyer, holmer og skjær som ligger innenfor disse koordinatene som en del av Svalbardøygruppen.
	Fastlands-Norge med kystnære øyer	Fastlands-Norge		Norway Mainland			landområdet som grenser til Sverige, Finland og Russland samt kystnære øyer, holmer og skjær		Alle kystnære øyer, holmer og skjær ligger innenfor Norges grunnlinje.
	Fastlands-Norge med indre farvann			Norway Mainland with Internal Waters			landområdet som grenser til Sverige, Finland og Russland med kystnære øyer, holmer og skjær, samt havområdet ut til grunnlinjen		
	indre farvann			Internal Waters			havområdet innenfor grunnlinjen	LOV-2003-06-27-57 FNs Havrettskonvensjon av 10. desember 1982	
	sjøterritorium			Territorial Sea			sone som dekker havområdet fra grunnlinjen og ut til territorialgrensen, 12 nm utenfor og parallelt med grunnlinjen	FOR-2002-08-30-943 FOR-2005-02-25-174 FNs Havrettskonvensjon av 10. desember 1982	Innenfor sjøterritoriet har fremmede fartøyer rett til uskyldig gjennomfart.
	territorialfarvann			Territorial Waters			sone som dekker havområdet fra kystlinjen og ut til territorialgrensen, 12 nm utenfor og parallelt med grunnlinjen	LOV-2003-06-27-57 LOV-1920-02-09	En kyststats suverenitet strekker seg fra landterritoriet og de indre farvann, ut til 12 nautiske mil utenfor og parallelt med grunnlinjen. Skip fra alle stater har rett til uskyldig gjennomfart gjennom territorialfarvannet. Det etableres og nykartlegges nå leder for all skipsfart langs kysten, og disse legges lengre ut i åpent farvann enn tidligere pga. faren for ulykker og forurensning.
	tilstøtende sone			Contiguous Zone		CZ	sone som dekker havområdet fra territorialgrensen 12 nm og ut til 24 nm beregnet utenfor og parallelt med grunnlinjen ved Fastlands-Norge	LOV-2003-06-27-57 FNs Havrettskonvensjon av 10. desember 1982	Området inngår i Norges økonomiske sone. I tillegg til de lover og forskrifter som gjelder i den økonomiske sonen, har kyststaten mulighet til utvidet kontroll innenfor dette området.
	Norges økonomiske sone		NØS	Economic Zone for Norway	EZ for Norway	EZ NO	sone som dekker havområdet fra territorialgrensen 12 nm og ut til 200 nm beregnet utenfor og parallelt med grunnlinjen ved Fastlands-Norge, og er avgrenset av avtalte avgrensingslinjer der det er mindre enn 400 nm til annen stats grunnlinje	LOV-1976-12-17-91 FOR-1976-12-17-15 FOR-1977-05-13-2 FNs Havrettskonvensjon av 10. desember 1982	Sjøareal der Norge ikke har suverenitet, men derimot suverene rettigheter over naturressursene i og på havbunnen og i havområdene over. Den økonomiske sonen overlapper med kontinentalsokkelen ut til 200 nm.
fiskerisonen ved Jan Mayen	fiskerisonen		Fisheries Zone around Jan Mayen	Fisheries Zone	FZ	sone som dekker havområdet fra territorialgrensen 12 nm og ut til 200 nm beregnet utenfor og parallelt med grunnlinjen ved Jan Mayen, og er avgrenset av avtalte avgrensingslinjer der det er mindre enn 400 nm til annen stats grunnlinje	FOR-1980-05-23-4	Havområde avgrenset til fiskeriformål. Fiskerisonen er ikke en full økonomisk sone, men er opprettet med hjemmel i den økonomiske soneloven.	

	Norsk			Engelsk			Definisjon av virkeområdet	Lovreferanse	Merknad
	Helt navn	Alternativ kortform	Forkortelse	Helt navn	Alternativ kortform	Forkortelse			
	fiskevernsonen ved Svalbard	fiskevernsonen		Fisheries Protection Zone around Svalbard	Fisheries Protection Zone	FPZ	sone som dekker havområdet fra territorialgrensen 12 nm og ut til 200 nm beregnet utenfor og parallelt med grunnlinjene ved Svalbard, og er avgrenset av Norges økonomiske sone, samt avtalte avgrensningslinjer	FOR-1977-06-03-6	Sone opprettet for å bevare de levende ressursene i havet og for å regulere fiske og fangst. Fiskevernsonen er ikke en full økonomisk sone, men er opprettet med hjemmel i den økonomiske soneloven.
	norske havområder			Norwegian Waters			alle havområder innenfor 200 nm fra grunnlinjene ved Fastlands-Norge, Svalbard og Jan Mayen, eller innenfor avtalte avgrensningslinjer mot andre stater		
	Norges kontinentalsokkel	Norges sokkel		Continental Shelf for Norway	CS for Norway	CS NO	sone som dekker den undersjøiske forlengelsen av landmassen ut til de store havdyp, og som regnes fra territorialgrensen 12 nm ved Fastlands-Norge, Svalbard og Jan Mayen og ut til yttergrensen for sokkel eller avtalt avgrensningslinje mot annen stat	FNs Havrettskonvensjon av 10. desember 1982	Staten har jurisdiksjon til å utnytte ressursene i og på havbunnen. Jurisdiksjon over sokkel utenfor 200 nm forutsetter at kyststaten har framlagt krav på sokkel og fått dette godkjent av FNs Commission on the Limits of the Continental Shelf (CLCS).
	internasjonalt farvann			High Seas			havområde som ikke er underlagt noen form for kyststatsjurisdiksjon	FNs Havrettskonvensjon av 10. desember 1982	Havmassene over dyphavsbasenget og utvidet kontinentalsokkel er en del av internasjonalt farvann. Navn på områder med internasjonalt farvann er Smutthavet og Smutthullet.
	Smutthavet			Banana Hole			internasjonalt farvann avgrenset av fiskevernsonen ved Svalbard, fiskerisonen ved Jan Mayen, Norges økonomiske sone og andre staters økonomiske soner		En del er nå Norges kontinentalsokkel, men rettighetene gjelder kun havbunnen og undergrunnen. Geografisk områdenavn som ikke er direkte knyttet til lovbestemmelser. Internasjonalt farvann/kontinentalsokkel bør brukes når det er snakk om lovområdet.
	Smutthullet			Loop Hole			internasjonalt farvann avgrenset av Norges økonomiske sone, fiskevernsonen ved Svalbard, den avtalte avgrensningslinjen mot Russland, russisk økonomisk sone og DSO		På norsk side av avgrensningslinjen er Norges kontinentalsokkel, men rettighetene gjelder kun havbunnen og undergrunnen. Geografisk områdenavn som ikke er direkte knyttet til lovbestemmelser. Internasjonalt farvann/kontinentalsokkel bør brukes når det er snakk om lovområdet. Etter avgrensningslinjeavtalen med Russland fikk det internasjonale området en ny avgrensning.
	det særskilte området		DSO	the Special Area			havområde som ligger øst for avgrensningslinjen mot Russland, og innenfor 200 nm fra grunnlinjen ved Fastlands-Norge, men utenfor 200 nm fra grunnlinjen ved Russland	Overenskomst mellom Kongeriket Norge og Den Russiske Føderasjon om maritim avgrensning og samarbeid i Barentshavet og Polhavet. Artikkel 3.	Området ble etablert som et ledd i overenskomsten mellom Norge og Russland om avgrensningslinjen. Det ble dannet et særskilt avtalegrunnlag for at Russland fra 7. juli 2011 har rett til å utøve slike rettigheter og slik jurisdiksjon som Norge ellers ville hatt rett til etter folkeretten. Området utgjør ikke en utvidelse av russisk økonomisk sone. På grunn av Varangerhalvøyas utspring, strekker norsk 200 nautiske mil seg lenger ut i havet enn russisk 200 nautiske mil fra Fiskerhalvøya.
Historiske områder og annet	beregnet midtlinje			Computed Median Line			grenselinje mellom kyststater hvor hvert punkt på linjen er beregnet like langt fra begge staters grunnlinjer		Avgrensningslinje som ikke er endelig fastsatt ved avtale. Dannet utgangspunkt for Norges krav under forhandlingene med Russland om avgrensningslinjen.
	sektorlinjen			Sector Line			linje som starter i et punkt på Fiskerhalvøya i Russland, den gamle finskegrensen, og følger meridianen nord til Svalbardfirkanten og langs østgrensen av denne til samme utgangsmeridian og så videre rett nordover mot Nordpolen		Dannet utgangspunkt for Russlands krav under forhandlingene med Norge om avgrensningslinjen.
	det tidligere omstridte området	tidligere omstridt område		Previously Disputed Area			havområdet mellom det tidligere norske kravet (beregnet midtlinje) og det tidligere russiske kravet (sektorlinjen) i forhandlingene om avgrensningslinjen i Barentshavet		Det omstridte området ble historisk etter 7. juli 2011, da den avtalte avgrensningslinjen mot Russland trådte i kraft. Er erstattet av russisk og norsk kyststatsjurisdiksjon. Navnet skal kun benyttes i historisk kontekst.
	Område omfattet av avtale om en midlertidig praktisk ordning for fisket i et tilstøtende område i Barentshavet av 11. januar 1978	Gråsonen		Grey Zone			havområde som tidligere ble regulert av avtale av 11. januar 1978 mellom Norge og Russland		Avtalen av 1978 var gyldig i ett år av gangen, og regulerte norsk og russisk myndighetsutøvelse i dette området, inntil 1978-avtalen falt bort ved ikrafttredelsen av avgrensningslinjeavtalen av 7. juli 2011.
	særvavgiftsgrense 250 nautiske mil	særvavgiftsgrense	250 nm				maritim grense beregnet 250 nm (463 000 m) utenfor og parallelt med grunnlinjen ved Fastlands-Norge, og som gjelder miljørelaterte avgifter	FOR-2006-12-20-1587 FOR-2001-12-11-1451	Er nevnt i forskrift om særvavgifter og omhandler blant annet miljørelaterte avgifter, som avgift på utslipp av NOx. Gjelder avgiftsplikt i nære farvann. I forskriften er skillet mellom nære og fjerne farvann satt ved 250 nm utenfor grunnlinjen. <u>Skal ikke inngå i noen kart, da linjen strekker seg over andre staters maritime soner. inngår ikke i KVs hovedprodukt, men leveres etter ønske.</u>

Norsk			Engelsk			Definisjon av virkeområdet	Lovreferanse	Merknad
Helt navn	Alternativ kortform	Forkortelse	Helt navn	Alternativ kortform	Forkortelse			